

Inhoudsopgave

p1

Voorwoord

Janine Janssen (voorzitter NVC)

p2

Oratie: Waarom we in gesprek moeten over big data en algoritmes als het over veiligheid gaat.

Marc Schuilenburg (Erasmus Universiteit Rotterdam en Vrije Universiteit Amsterdam)

p3

Oratie: In whose interest? Public-private interactions in the governance of social harm.

Lieselot Bisschop (Erasmus Universiteit Rotterdam)

p5

VIDI project 'Transitional Punishment: Moderating Legacies of Mass Atrocities? A Case Study of Bosnia and Herzegovina and Czechia.'

Barbora Holá (NSCR & Vrije Universiteit Amsterdam)

p5

Niels Stensen Fellowship-beurs: een terugblik op Eva Mulder's onderzoek naar ervaringen van microagressie.

Eva Mulder (University of Tennessee, NSCR)

p6

Rubicon-beurs: Arbeidsrelaties- en uitbuiting in het betaald huishoudelijk werk in de platformeconomie.

Jing Hiah (Erasmus Universiteit Rotterdam)

p6

Terugblik winnaar scriptieprijs '22: 'heeft me mede laten beslissen om een promotieonderzoek te beginnen.'

Joran de Jong (Erasmus Universiteit Rotterdam, Actiecentrum Veiligheid en Zorg, gemeente Rotterdam)

p7

Criminaliteit tussen de sterren: Ruimtecriminologie en het domein van het Grenzeloze

Yarin Eski (Vrije Universiteit Amsterdam)

p8

Interview met Damián Zaitch en Amr Marzouk over thema NVC-congres: "Voor een 'zuidelijk' perspectief heb je geen magische methodologie en theorie nodig."

p9

Stichting Educatie Achter Buitenlandse Tralies: Woordkunst van Nederlandse gedetineerden in het buitenland

Steve van de Weijer (NSCR)

11

Aankondigingen vanuit vereniging:

NVC-congres '23, valorisatieprijs uitgesteld en bijdragen aan externe agenda.

Voorwoord

Beste mensen,

Het is weer zover! Het jaarlijkse NVC-congres vindt zoals vanouds weer in Leiden plaats. Dit jaar komen we wel op een andere locatie samen, namelijk in het Lipsiusgebouw. Onze vertrouwde stek – het Kamerlingh Onnes gebouw – wordt als we speak verbouwd. Er is nog meer anders dit jaar. Ook de NVC ontkomt niet aan de invloed van de overall om zich heen grijpende inflatie. De kosten voor het gebruikelijke diner bleken zo te zijn opgelopen, dat het bestuur het niet verantwoord vond, om dat etentje alsnog door te laten gaan. Dat had alleen gekund als we de prijs voor deelname aan het congres aanzienlijk hadden verhoogd. We hechten echter aan een brede en dus relatief goedkope toegang. Als kleine tegemoetkoming zal de borrel wat meer uitgebreid zijn aangekleed.

Deze zomer zouden we voor het eerst ook een nieuwe prijs uitreiken: de Valorisatieprijs. Helaas is er maar één project voorgedragen. Vanuit de Universiteit Leiden werd het door Janne van Doorn en Pauline Aarten opgerichte Kennisnetwerk Victimologie in Nederland (ViNe) aangemeld. Dit bijzondere netwerk brengt inzichten uit de praktijk, beleid en verschillende wetenschapsdisciplines bij elkaar op het gebied van slachtofferschap. Ik twijfel er niet aan dat de ViNe hoge ogen zou hebben gegooid bij deze prijs, maar één kandidaat is toch te weinig om uit te kiezen. Bij deze wil ik criminologisch Nederland dan ook oproepen om eens goed om zich heen te kijken en kandidaten naar voren te schuiven voor de volgende editie van deze prijs. Wetenschap – en zeker de criminologie – is er om de samenleving te dienen en dat begint en eindigt met toegankelijke wetenschappelijke kennis. Met de Valorisatieprijs willen dit belang benadrukken.

Dit jaar staat het congres in het teken van weinig gehoorde stemmen in een wereld waarin we elkaar neigen te overschreeuwen. Daarvoor hoeven we niet per se uit te wijken naar andere continenten. Ook in eigen gelederen zijn er relatief weinig gehoorde stemmen. Zo hebben we het afgelopen jaar met uitzondering van een bijeenkomst over groene criminologie niet zo veel vernomen van de divisies. Het bestuur denkt graag mee met de divisievoorzitters over mogelijkheden om die divisies weer wat actiever te maken.

Tot slot: in het bestuur hebben we nog ruimte voor een enthousiaste criminoloog. Gezien de actuele samenstelling van het bestuur juichen we het toe als mannen met een migratieachtergrond reageren. Mocht je geïnteresseerd zijn, laat je dan horen op het congres.

Janine Janssen

Oratie: Waarom we in gesprek moeten over big data en algoritmes als het over veiligheid gaat.

Marc Schuilenburg (Erasmus Universiteit Rotterdam en Vrije Universiteit Amsterdam)

Jurist en filosoof Marc Schuilenburg is benoemd tot bijzonder hoogleraar Digital Surveillance aan de Erasmus Universiteit. Op vrijdag 23 januari vindt [de oratie](#) plaats van getiteld “Making Surveillance Public: Waarom we in gesprek moeten over big data en algoritmes als het over veiligheid gaat”. In de nieuwsbrief licht hij al een tipje van de sluier op.

Het veiligheidsvraagstuk verandert door de maatschappelijke trend van digitalisering en het gebruik van big data en algoritmes door publieke en private partijen in het bijzonder. De politie, rechtspraak en het gevangeniswezen omarmen steeds meer big data-achtige instrumenten en deze toepassingen hebben consequenties voor het politiewerk en in een breder verband ook voor de strafrechtspleging en -toepassing. Aan dit rijtje van partijen kunnen buitenlandse bedrijven zoals Amazon, Google en Tesla worden toegevoegd. Deze techbedrijven worden in toenemende mate een machtsfactor van betekenis in het Nederlandse veiligheidsvraagstuk en vullen een existentiële veiligheidsbehoefte op van groepen burgers. Hoe verandert het gebruik van big data en algoritmes de aanpak van criminaliteit en overlast? Maar ook: hoe kunnen ethiek en de rechtsstaat deze nieuwe technieken beheersbaar en controleerbaar houden? Dat zijn kwesties die meer aandacht verdienen in de criminologie, zo stel ik in mijn oratie op 23 juni 2023 aan de Erasmus Universiteit Rotterdam – met de titel: ‘Making Surveillance Public’.

In de wereld van nu is de omvang en de diepgang van digitale surveillance substantieel toegenomen, van het massaal verzamelen van data in domeinen zoals de rechtshandhaving tot het diep doordringen in het privéleven van burgers door private bedrijven met surveillancetechnieken die niet als zodanig meer worden herkend omdat zij een onderdeel zijn geworden van het dagelijkse leven, van slimme deurbellen tot thermostaten die zelf beslissingen nemen. Digitale surveillance organiseert en oriënteert de samenleving en iedereen participeert hieraan in meer of minder mate mee. Met betrekking tot big data en algoritmes in het politiewerk gaat de meeste aandacht hierbij uit naar het fenomeen van predictive policing. Maar de opkomst van luxe surveillance zoals de slimme Amazon deurbel Ring en de Sentry Mode-bewakingsmodus in de auto’s van Tesla bewijst dat meer partijen zich bezighouden met het veilig maken van de samenleving en dat bovendien doen met hun eigen big data-achtige-tools. Tal van ongewenste neveneffecten kunnen hierbij optreden waaronder geautomatiseerd etnisch profileren en het zogeheten *black box*-scenario, waarmee wordt bedoeld dat algoritmische besluitvorming niet alleen voor buitenstaanders niet-toegankelijk en daarmee oncontroleerbaar is, maar ook door gebruikers zelf niet meer wordt begrepen of kan worden uitgelegd.

Een belangrijke vraag die in mijn oratie aan bod komt, is hoe vormen van digitale surveillance ‘publiek’ kunnen worden gemaakt. Veiligheid en efficiëntie zijn belangrijke publieke waarden, maar dat zijn het recht op gelijke behandeling en de privacy van burgers ook. Tussen beide kanten van ‘publiek maken’ schuilt onlosmakelijk een spanning en ik ben geïnteresseerd hoe in de ontwerp- en ontwikkelfase van nieuwe technologie, dus bij de eerste ontwikkeling ervan, al rekening kan worden gehouden met datgene wat we als samenleving belangrijke waarden vinden. Dit zou onder andere kunnen door andere personen als alleen ICT-experts te betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe digitale toepassingen. Op die manier kan een stem worden gegeven aan iedereen wie dat op dit gebied nog niet of onvoldoende heeft, waaronder de ‘silenced voices’ van zwakke, kwetsbare of gemarginaliseerde groepen.

Opvallend is dat er nog nauwelijks stevige empirische onderzoeken zijn naar de effecten van big data-achtige toepassingen en de schaarse evaluaties die er wel zijn, laten vaak tegenstrijdige en wisselende resultaten zien. Zelden wordt onderzocht of een concrete toepassing werkt en of de werking in verhouding staat tot de opbrengst ervan. Het simpele feit dat iets mogelijk is, maakt het immers niet meteen wenselijk. Weegt het oogmerk van een big data-achtige toepassing bijvoorbeeld op tegen de meerwaarde van andere oplossingen in de aanpak van criminaliteit en overlast? Het is daarom van belang dat op dit gebied meer kennis wordt vergaard of toepassingen wel het effect sorteren dat wordt beoogd, en ook of er, ondanks alle goede bedoelingen, niet een tegengesteld effect wordt bereikt.

Met mijn benoeming als bijzonder hoogleraar Digital Surveillance wil ik met mijn promovendi onderzoek doen hoe het werkelijk zit met de effecten van big data-achtige toepassingen en de sociale interacties tussen het publiek en de veelheid aan partijen op dit gebied om zo het perspectief en de betekenissen die deze personen geven aan surveillance beter te leren kennen. Van oudsher staat de mens centraal in de criminologie, maar wanneer van ‘actoren’ wordt gesproken, dan zal criminologisch onderzoek zich ook moeten richten op alles wat ‘niet-mens’ is, waaronder de *agency*, het handelend vermogen, van algoritmes in de veiligheidspraktijk. Technische kennis kan meer inzicht geven in het nut dan wel de risico’s van big data en algoritmes. Maar ik denk ook aan criminologische onderzoeksmethoden die andere vormen van kennis opleveren, waaronder participerende observaties vanuit de etnografische traditie en een narratief criminologisch perspectief.

Mijn oratie over het publiek maken van digitale surveillance is uiteindelijk een pleidooi voor een digitale criminologie, waarin het gaat om hoe de ‘digital turn’ het speelveld van de criminologie verandert. In termen van de aard, omvang en achtergronden van cybercriminaliteit natuurlijk, maar het blijft hiertoe niet beperkt. Een digitale criminologie richt zich ook op wat digitalisering teweegbrengt – direct of indirect – op gebieden van ordehandhaving, strafrechtspleging en veiligheidsbeleid: welke digitale tools en door wie ze worden gebruikt, tot welke resultaten ze leiden, en, niet minder belangrijk, tegen wie ze worden gebruikt.

Lieselot Bisschop (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Publiek-private interacties en hun vermogen om sociale schade te beheersen of tegengaan - maar ook te veroorzaken – waren de focus van mijn oratie die ik op 17 maart 2023 hield aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Ik illustreerde mijn verhaal aan de hand van twee voorbeelden. Het eerste voorbeeld was de thematiek PFAS-vervuiling – ook gekend als forever chemicals - een industriële maatschappelijke schade die begon in de jaren 1930 met de introductie van allerhande consumentenproducten en industriële processen waarbij deze stoffen werden gebruikt. PFAS-vervuiling is momenteel onderwerp van discussie in Nederland en staat ook in Europa op de agenda met een recent voorstel voor een PFAS-verbod onder de REACH verordening. Ik vergeleek dit groene, organisatiecriminologisch onderwerp met een tweede thema namelijk de georganiseerde drugscriminaliteit en de aanpak ervan, in het bijzonder in zeehavens. Voor deze NvC nieuwsbrief beperk ik me tot het PFAS-verhaal. In mijn oratie focuste ik me op de vraag welke interacties van publieke en private actoren onder welke voorwaarden sociale schade het beste kunnen beheersen of tegengaan. Ik gaf een begin van antwoord aan de hand van drie bouwstenen.

De eerste bouwsteen is (de bereidheid om te) leren van het verleden. Dit gaat over het gebruik van de inzichten uit eerder onderzoek en over het toegeven van fouten uit het verleden. PFAS zijn ontdekt in de jaren 1930 en worden sinds eind jaren 1960 ook in Dordrecht (DuPont/Chemours) gebruikt. Deze stoffen zijn mobiel, persistent en bio-accumulatief en hebben zich opgehoopt in het water, de lucht en de bodem op vrijwel alle locaties en in alle levende wezens op aarde. De geschiedenis leert ons over de regulering van deze stoffen, of eerder over het gebrek daaraan. Al in 1998 leidde de besmetting in Parkersburg, West Virginia (VS) tot onderzoeken door de Environmental Protection Agency en tot jarenlange gerechtelijke procedures en publiek debat. En toch, pas in de laatste 8 jaar kwam de vervuiling door forever chemicals hier op de agenda, ondanks de aanwezigheid van 20 productiefaciliteiten in Europa voor vergelijkbare chemicaliën. Het heeft dus meer dan 15 jaar geduurd voordat we ons echt zorgen begonnen te maken over PFAS. Hoewel vergunningsvereisten in veel landen drastisch zijn bijgesteld na advies van volksgezondheidsinstanties, hebben overheden via de vergunde emissies in bodem, water en lucht en gezondheids- en veiligheidsnormen op het werk decennialang een industriële sociale schade helpen bestendigen. Aan de basis van deze traagheid of zelfs dit falen van overheden om deze sociale schade te reguleren, ligt een kennisasymmetrie tussen industrie en regelgevers. Op basis van openbaarmaking van historische documenten via diverse Amerikaanse rechtszaken werd duidelijk dat de schadelijke effecten van sommige

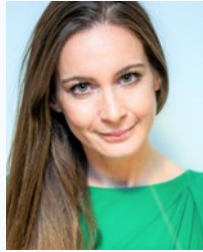
PFAS, tientallen jaren geleden al bekend waren bij de chemische industrie. De schade is het gevolg van de interactie van politieke en economische acties en belangen, gelijkaardig aan diverse andere voorbeelden van state-facilitated corporate crime. In lopend onderzoek richten mijn collega's en ik ons op de publiek-private interacties, op de drijfveren en omstandigheden die historisch hebben geleid tot de situatie waarin we ons vandaag bevinden en op de vraag hoe we hiervan kunnen leren.

Het erkennen van en lessen trekken uit de schade uit het verleden vraagt echter ook dat we als samenleving bespreken wat wij aanvaardbare en onaanvaardbare maatschappelijke schade vinden. Het vaststellen van een baseline van onacceptabele sociale schade, het trekken van een lijn in het zand, is dan ook de tweede bouwsteen. In het geval van PFAS betreft dit de vraag welk gebruik we willen toelaten. Momenteel is deze vraag in Europa aan de orde, en worden private en publieke belangen van het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, wetenschappers en andere belanghebbenden gewogen. Braithwaite (2022) raadt ons daarbij aan ons kompas te richten op 'freedom from domination', dus bij elke individuele interactie en elke institutionele relatie in de samenleving - ook die tussen publieke en private instellingen – afwegen of er sprake is van enige vorm van macht die onrechtvaardig of willekeurig is. Wat het bij PFAS nog extra complex maakt, is dat er weliswaar steeds meer kennis is over vervuiling en blootstelling, maar dat het oorzakelijk verband met gezondheids- of ecologische schade erg moeilijk is aan te tonen. Bovendien treft veel schade ook groepen en organismen in de samenleving wiens belangen ongekend blijven omdat ze niet mee aan tafel zitten, of omdat de bedrijven als 'too big to jail or fail' worden gezien.

Ten derde en ten slotte gaat het erom toezicht te houden op die baseline, zowel proactief als reactief, en dit te doen door een combinatie van publieke en private actoren en reacties. Uit onderzoek blijkt dat governance gebaseerd moet zijn op een sterke en diverse scheiding der machten, zowel binnen publieke als private instellingen. Daarbij kunnen hiërarchische en horizontale publiek-publieke en publiek-private interacties elkaars sterke en zwakke punten compenseren. Studies over het reguleren van complexe sociale schade tonen aan dat overheden minder voorspelbaar zouden moeten zijn, wat dilemma's creëert voor de rechtsstaat, maar effectiever zou kunnen zijn in het erkennen en herstellen van sociale schade. Bij PFAS lijken de verantwoordelijkheden voor het beheer van deze sociale schade gefragmenteerd en gebrekkig, zowel historisch als vandaag. Deze chemicaliën worden gebruikt in een breed scala aan producten, elk met hun eigen voordelen voor de industrie en de samenleving. De potentiële schade is even gevarieerd met impact op de gezondheid van werknemers van fabrieken die het produceren of gebruiken, van huis- en landeigenaren, maar ook hele ecosystemen die worden geconfronteerd met historisch vervuild grondwater en hedendaagse emissies in oppervlaktewater en lucht. Zowel de schade als de bestuurlijke verantwoordelijkheden zijn versnipperd. We moeten bovendien vermijden dat we door striktere regulering en toezicht in Nederland de chemische vervuiling exporteren naar landen met (nog)

minder evenwicht tussen publieke en private belangen.

Leren van het verleden, het vaststellen van een baseline van (niet-) acceptabele maatschappelijke schade en er toezicht op houden waren de bouwstenen van mijn oratie. In essentie gaat dit terug op hoe veel inheemse gemeenschappen beslissingen nemen. Ze overwegen hoe iets de afgelopen zeven generaties is veranderd en wat ze daarvan kunnen leren. Ze overwegen ook hoe een beslissing de zeven generaties die volgen zal beïnvloeden. Ze combineren dus een herinnering aan het onrecht uit het verleden met de hoop en de aspiraties voor de toekomst. Ik heb geprobeerd hetzelfde te doen in mijn oratie.

Barbora Holá (NSCR & Vrije Universiteit Amsterdam)

In January 2023 the VIDI project of Barbora Holá (which she received in 2020) [was launched](#). In the newsletter she explains what the project is about.

A civil war, a brutal repression, apartheid: it never dies completely. The unanswered questions and the sadness these events leave behind live on in the minds of those who experienced them. They are perpetuated as a 'phantom pain' in the bodies of those who come later, their children and their children's children.

-- Huyse L. (2009) *All things pass except the past*. Belgium: Awepa, Preface.

In the 20th century alone, mass atrocity crimes related to genocides, wars or repressive regimes cost over 200 million lives, with hundreds of millions more injured, traumatized, communities fractured, and infrastructure destroyed. Mass atrocities harm not only individuals, who directly experience violence or loss. Instead, their legacies are longitudinal, multi-faceted, affecting lives, psyches, attitudes and narratives on individual, family and community level, and transcend multiple generations. Scholarship on such intergenerational transmission (IGT) however, is scattered across different disciplines and situations of atrocity, with very limited cross-disciplinary exchanges and no systematic, comparative synthesis. This fragmentation fundamentally limits our understanding of what legacies of mass atrocities are, and how they are being transmitted to next generations.

To address legacies of mass atrocities and foster peaceful and prosperous futures, societies have been implementing transitional punishments, such as criminal trials or lustrations (TP). Scholarship on TP, however, remains largely normative and aspirational. Only a very limited number of empirical studies assess what impacts TP have on the lives of individuals, families, and communities who experienced atrocities.

In addition, there is no scholarly exchange whatsoever among these two streams of scholarship (IGT&TP). Both phenomena are, however, intrinsically related - TP arguably shapes what legacies of mass atrocities are transmitted across generations on an individual, family and community level, and how.

In this VIDI project we aim to close this gap in our understanding of IGT and TP. We will conceptualize, operationalize and study their linkages using case studies of Bosnia and Herzegovina and Czechia and ask the following question:

What role does transitional punishment play in intergenerational transmission of legacies of mass atrocities?

We will do so by using mixed-method design combining systematic literature review, surveys and interviews within families.

The project is being supervised by Barbora Holá (PI), Gabriele Chlevickaite and Maartje Weerdesteijn. Mirza Buljbasic, postdoc, will conduct systematic review of existing literature. Lucie Pentakova, PhD candidate, will study intergenerational psycho-social consequences of the 40-year Communist repression in Czechia and the role of lustrations therein. Margareta Blazevic, PhD candidate, will explore intergenerational memories and war narrative constructions in Bosnia looking in particular on the impact and role of the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia.

Eva Mulder (University of Tennessee, NSCR)

Een jaar geleden ontving dr. Eva Mulder een beurs van het Niels Stensen Fellowship voor onderzoek naar de communicatie van ervaringen van microagressie. Ze voerde als 'Niels Stensen fellow' haar onderzoek uit aan de University of Tennessee in samenwerking met criminoloog Prof. Dr. Lois Presser. In de nieuwsbrief vertelt zij meer over haar onderzoek.

Gehoord worden

In de victimologie benadrukken we hoe belangrijk het is dat slachtoffers hun verhaal kunnen delen en zich daarin gehoord voelen. Echter kan om verschillende redenen zowel het vertellen als het aanhoren en begrijpen van een slachtofferervaring ingewikkeld zijn. Hoe trachten mensen een slachtofferervaring over te brengen aan anderen, en hoe begrijpen luisteraars dat verhaal?

Met deze vraag houd ik mij bezig in de specifieke context van ervaringen van microagressie. Microagressies zijn alledaagse, subtiele, al dan niet bewuste uitingen van discriminatie en uitsluiting jegens mensen van een gemarginaliseerde groep, bijvoorbeeld op grond van hun etniciteit, sekse of seksualiteit. Mede door deze eigenschappen worden ervaringen van microagressie regelmatig bevroegd of ontkend door anderen.

Gesprekken over microagressie

In dit onderzoek voerden tweetallen een gesprek met elkaar over tenminste één ervaring van microagressie. Ongeveer een week daarop interviewden we deelnemers afzonderlijk over hun reflecties op het gesprek. De dataverzameling bestaat in totaal uit 17 gesprekken en 34 interviews.

Om de gesprekken te analyseren gebruik ik in eerste instantie een narratieve benadering. Daarin onderzoek ik naast de inhoud van het verhaal (*wat* er gebeurt) vooral ook de vorm: *hoe* het verhaal verteld wordt. Ik kijk naar de verschillende componenten waaruit een verhaal is opgebouwd, naar de manier waarop personages worden neergezet, en naar hoe de verteller zich verhoudt tot zichzelf als hoofdpersoon in het verhaal.

Functionies van verhalen

In onze eerste analyse hebben we gekeken naar hoe mensen een verhaal over microagressie vertellen. De verhalen van deelnemers lijken verschillende functionies te hebben. Ten eerste brengen vertellers met hun verhaal een ervaring over, onder andere door aspecten ervan na te bootsen in de opbouw en vorm van hun verhaal, bijvoorbeeld in abrupte acties van anderen en stiltes van de hoofdpersoon. Ten tweede benadrukken vertellers middels verschillende discursieve strategieën microagressie als grensoverschrijdend gedrag, bijvoorbeeld door in fictieve verhalen de rollen om te draaien: 'wanneer kwam je erachter dat je hetero was?'. Tot slot, anders dan discussies over 'slachtoffercultuur' en 'identiteitspolitiek' misschien doen vermoeden, construeren vertellers zichzelf zelden als 'slachtoffer' en vinden zij dikwijls op creatieve en speelse wijze de woorden die hen tijdens de microagressie ontbraken.

Het onderzoek is gefinancierd door het [Niels Stensen Fellowship](#). Eva Mulder deed eerder onderzoek naar de reacties van derden op slachtoffers van seksueel geweld. Meer informatie daarover [lees je hier](#).

Rubicon-beurs: Arbeidsrelaties en –uitbuiting in het betaald huishoudelijk werk in de platformeconomie

Jing Hiah (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Dr. Jing Hiah ontving in '21 een NWO Rubicon subsidie om aan het onderzoeksinstituut Migration, Mobilities Bristol, de Universiteit van Bristol, in het Verenigd Koninkrijk haar onderzoek naar ongelijkheid en uitbuiting in het betaald huishoudelijk werk in de platformeconomie van London uit te voeren. Dit jaar heeft zij haar veldwerk afgerond en blikt ze terug op haar onderzoek.

Digitale platformen brengen vraag en aanbod van arbeid efficiënt op grote schaal bij elkaar. Nadelig zijn de vaak slechte arbeidsomstandigheden in platformwerk. Werk in de platformeconomie wordt vaak slecht betaald en kent een groot gebrek aan rechtsbescherming en baanzekerheid. Tegelijkertijd bieden platformen aan gemarginaliseerde groepen op de arbeidsmarkt, zoals ongeschoolden, geracialiseerde minderheden, migranten en personen die zorg voor het gezin combineren met werk (vaak vrouwen), juist ook nieuwe mogelijkheden voor werk en inkomen. Dit roept niet alleen vragen op over hoe platforms bestaande ongelijkheden op de arbeidsmarkt met betrekking tot migratiestatus, etniciteit/ras en geslacht (re)produceren, maar ook hoe arbeids- en datamobiliteit verweven zijn met nationale en internationale arbeidsregelgeving, het verbod op arbeidsuitbuiting en migratiecontrole.

Om deze vragen te beantwoorden neemt dit project de sector van het betaald huishoudelijk werk in de platformeconomie onder de loep. Een sector die bijzonder kwetsbaar is voor arbeidsuitbuiting vanwege het informele en onzichtbare karakter van het werk dat plaatsvindt in het private huishouden van particulieren. Tevens is het betaald huishoudelijk werk volgens velen de hardst groeiende sector in de platformeconomie in geïndustrialiseerde landen. Door de verdere terugtreding van de verzorgingsstaat, de aanhoudende stijgende arbeidsparticipatie van vrouwen en vergrijzing van de populatie is de vraag naar betaalde huishoudelijke diensten toegenomen en wordt verwacht dat deze groei zich blijft doorzetten. In de platformwerk literatuur is er echter nog maar beperkt aandacht voor deze sector en voor arbeidsmigratie in platformwerk breed. Met dit onderzoek beoogt Hiah dan in kaart te brengen hoe platformen vormgeven aan arbeidsverhoudingen en condities in een sector die van oudsher informeel is en waar met name ongeschoolde vrouwen en (ongedocumenteerde) arbeidsmigranten werkzaam zijn.

Voor dit project heeft Hiah interviews gedaan met vrouwelijke (ongedocumenteerde) arbeidsmigranten actief in het betaald huishoudelijk werk in de platformeconomie in London. Daarvoor verbleef zij een dik half jaar in de wereldstad London. De aankomende periode staat in het licht van het analyseren van deze gesprekken en het opschrijven van bevindingen. Maar ook is Hiah al aan het nadenken over hoe er een vervolg gegeven kan worden aan dit project. Haar ambitie is om dit onderzoek ook in de Nederlandse context uit te voeren. Middels dit onderzoeksproject en opvolgende projecten in de toekomst tracht Hiah de geglobaliseerde en gedigitaliseerde arbeidsmarkt vanuit het criminologisch perspectief van social harms verder onder de aandacht te brengen. Namelijk, veel van de arbeidsomstandigheden aan de onderkant van de arbeidsmarkt zijn niet gecriminaliseerd, maar wel schadelijk voor het welzijn van vaak kwetsbare groepen in de samenleving.

Terugblik winnaar scriptieprijs '22: 'heeft me mede laten beslissen om een promotieonderzoek te beginnen.'

Joran de Jong (Erasmus Universiteit Rotterdam, Actiecentrum Veiligheid en Zorg, gemeente Rotterdam)

Joran de Jong won vorig jaar de NVC scriptieprijs voor zijn scriptie 'Favourite rappers or favourite cappers? An online semiotic field study on Amsterdam drill production and consumption.' Hij vertelt wat het winnen van de prijs voor hem heeft betekend, ook in verband met het promotietraject dat hij inmiddels is gestart.

Het winnen van de NVC scriptieprijs is een prestatie die ik niet zo snel zal vergeten. Het is uiteraard geweldig om lof te krijgen van collega-criminologen voor mijn masterscriptie over Amsterdamse drillrap. In het bijzonder ben ik enorm trots op het juryrapport, waarin benoemd wordt dat mijn thesis “niet alleen qua omvang, maar ook qua abstractieniveau meer richting een proefschrift gaat dan een masterscriptie” en dat met de aanbevelingen wordt “getracht een brug te slaan tussen wetenschap en praktijk, die wat betreft drillrap helaas nog ver uit elkaar staan”.

De opmerkingen in het juryrapport laat ik me geen tweede keer zeggen. Het winnen van de scriptieprijs heeft me mede laten beslissen om een promotieonderzoek te beginnen naar de invloed van social media op jeugdgeweld in Amsterdam. Het heeft me het vertrouwen en de motivatie gegeven om dit traject aan te gaan.

Wederom wil ik binnen mijn PhD een brug slaan tussen wetenschap en praktijk. Het Actiecentrum Veiligheid en Zorg van de gemeente Amsterdam, waar ik tevens voor mijn scriptie onderzoeksstage liep en al twee jaar werkzaam ben als adviseur online straatcultuur, heeft me namelijk de geweldige kans gegeven om in samenwerking met de Erasmus Universiteit een buitenpromovendustraject te beginnen. Ik merk namelijk dat het gat tussen de wetenschap en praktijk twee kanten opwerkt. Enerzijds schort het aan de vertaling van wetenschappelijke inzichten naar de praktijk, anderzijds aan het vertalen van ervaringen van professionals naar empirische data en theorie. Nu kan ik mijn ervaringen als professional gebruiken in onderzoek en tegelijkertijd andere professionals voeden met wetenschappelijke kennis.

Yarin Eski (Vrije Universiteit Amsterdam)

Oekraïners die satellieten kopen ter verdediging tegen Rusland. Ruimte technologie om klimaatverandering te monitoren. Ruimteafval dat het International Space Station dodelijk kan raken. En door de opkomst van het ruimte toerisme en de ambities om naar Mars te gaan, zijn er steeds meer zorgen over ruimtecriminaliteit, waaronder ruimtepiraterij en ruimtevaartuigkapingen (Miller, 2019), allerhande traditionele en volume criminaliteit in ruimtehotels die eraan komen (Cottier, 2021), ruimte terrorisme (Emery, 2013) en georganiseerde ruimtecriminaliteit (“drugs in space”) (Tatum, 2020). Eigenlijk zijn dat zorgen over alles wat plaatsvindt aan criminaliteit hier op aarde, maar dan tussen de sterren. Kortom, de ruimte is een plek (via) waar aardse conflicten, oorlogen en ander leed zich (kunnen) voortzetten. Kennis over ruimtecriminaliteit en hoe deze te beheersen, is dus uiterst belangrijk, in het bijzonder gelet op toekomstige commerciële ruimtevluchten en bemane missies naar andere planeten.

In de enge zin van het woord, echter, zou ruimtecriminaliteit zich nog niet voor hebben gedaan. Er is wel eventjes sprake zijn geweest van ‘the first space crime ever’ toen in augustus 2019 de Amerikaanse astronaut Anne McClain vanuit het ISS, naar verluidt, ongeoorloofde toegang zou hebben verkregen tot de bankrekening van haar ex-verloofde (Baker, 2020). Het bleek een valse beschuldiging te zijn.

Kortom, onze astronauten als ‘hand-picked elites’ (Billings, 2007), gezien als keurig nette vertegenwoordigers van de mensheid, vertoeven buiten onze planeet in het luchtledige zonder crimineel gedrag te vertonen. Het ruimterecht functioneert dus kennelijk prima met betrekking tot het reguleren van ruimteactiviteiten op basis van verschillende (inter)nationale verklaringen, verdragen en principes. Conclusie: criminaliteit in de ruimte vindt niet plaats en de criminologie heeft er niks te zoeken. Toch?

Natuurlijk wel! Naast het feit dat de zaak-McClain tal van kwesties aan het licht bracht met betrekking tot ruimtecriminaliteit, met name het gebrek aan begrip van de oorzaken, manifestaties, schade en controle ervan, zou het de criminologie überhaupt misstaan indien het ten opzichte van ruimtecriminaliteit nu juist het ‘dark number’ principe zou ontkennen. ‘Ongeregistreerde ruimtecriminaliteit’¹ ‘Ruimtecriminaliteit bestaat niet’.

Het is te vergelijken met hoe er ooit eens beperkt – “in Grenzen denken” – gedacht werd dat criminologie niks te zoeken had op zee, in het luchtruim en in cyberspace. Inmiddels weten we wel beter. Kortom, ‘To infinity and beyond’, zoals Buzz Lightyear zei; dat is ook waar de criminologie naartoe zal moeten gaan, willen we criminologische studies naar criminaliteit(s)beheersing) in de ruimte gestalte gaan geven. Het vereist een oriëntatie op crimineel en schadelijk gedrag dat zich letterlijk buitenaards afspeelt, evenals dat de criminologie het aardse denken dient te verbreden. We moeten zodoende wéér uit een ‘state of denial’ (Cohen, 2001) zien te komen en boven de grenzen uitstijgen om ruimtecriminaliteit te kunnen zien. Net als dat de James Webb telescoop een upgrade is van de Hubble telescoop, waardoor we nog meer en verder in de ruimte kunnen kijken, zou de ruimtecriminologie een upgrade kunnen vormen van het ruimterecht; een verbredende en verdiepende kijk op criminaliteit in de ruimte.

Ondanks het klein aantal mensen in de ruimte, dat er nog geen ruimtecriminaliteit als zodanig geregistreerd is en dat toekomstige ontwikkelingen rondom ruimtecriminaliteit nog in het speculatieve liggen, zou de criminologie zich er toch “nu al” druk om moeten maken. Een ruimtecriminologische verdieping en verbreding zou handvatten kunnen bieden, en wel in samenspel met het ruimterecht; juist om eventuele toekomstige problemen voor te zijn, of op zijn minst, om alvast een criminologisch begrippenkader voor paraat te hebben in plaats van geen.

Maar dan dient de criminologie wel uit de comfortzone te stappen. Dat begint met het gaan verbeelden dat het heelal vrijwel geen grenzen kent, althans, niet dezelfde natuurkundige grenzen zoals die wij op

aarde gewend zijn. De ruimte breidt zich continue uit en is mogelijkwerwijs grenzeloos. Ook is deze vrijwel onleefbaar voor de mensen, vandaar dat er tot nu toe nog maar 644 mensen zijn geweest (Astronaut/Cosmonaut Statistics, 2023) en er momenteel slechts 10 personen zich in de ruimte bevinden (Whoisinspace.com). Het kost ook bijzonder veel geld en moeite om mensen in de ruimte te krijgen.

Door die onvoorstelbaar grote, letterlijk onmenselijke ruimte is het gemakkelijker weg te kijken en in die criminologische ontkenningfase te blijven. Maar het onderwerp ruimtecriminaliteit biedt ons ergens een prachtkans: een criminologie “before the act” van ruimtecriminaliteit! Dat kan door zelf de imaginaire grenzen los te laten.

Daarom verwacht ik dat de criminologische verbeelding (Young, 2011) wellicht wat richting kan bieden. Die richting zou “before the act”-criminologie kunnen assisteren door alvast vanuit de criminologische verbeelding na te gaan welke eventuele problemen kunnen ontstaan als de ruimteontwikkelingen doorzetten. In zekere zin biedt zich een kans aan voor de criminologie om dergelijke verbeeldingskracht (vgl. Hajer, 2007) reeds te hebben ontwikkeld op het gebied van ruimtecriminaliteit. Echter, dat verlangt op dit moment van onszelf als criminologen wat meer dan alleen braaf theorie, methodologie en empirie reactief voort te brengen. Ruimtecriminologie is nu, in eerste instantie, gebaat bij creativiteit en een interdisciplinaire criminologische verbeelding. Astronomie, astrobiologie, planeetkunde, ruimte-ethiek, sci-fi prototyping, maar ook dichterbij, politicologie, en het recht; het zijn disciplines die al langer in het buitenaardse grenzeloze domein rondzweven. Zij hebben het al gedurfd.

Nu de criminologie nog.

Bronnen

- Baker, M. (2020) NASA Astronaut Anne McClain Accused by Spouse of Crime in Space. Van: <https://www.nytimes.com/2019/08/23/us/astronaut-space-investigation.html>.
- Billings, L. (2007) Ideology, advocacy, and spaceflight: evolution of a cultural narrative. In Dick, S.J. and Launius, R.D. (eds.), *Societal Impact of Spaceflight*. Washington, D.C.: NASA, pp. 483–499.
- Cohen, S. (2013) *States of denial: Knowing about atrocities and suffering*. Cambridge: Polity.
- Cottier, C. (2021) The First ‘Space Hotel’ Plans to Open in 2027. Van: <https://www.astronomy.com/news/2021/11/the-first-space-hotel-plans-to-open-in-2027>.
- Hajer, M. (2017) *De Macht van Verbeelding*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
- Miller, G. D. (2019). Space pirates, geosynchronous guerrillas, and nonterrestrial terrorists: Nonstate threats in space. *Air & Space Power Journal* 33(3): 33–51.
- Tatum, M. (2020) Drugs in space: the pharmacy orbiting the Earth. *The Pharmaceutical Journal* 305(7939): DOI:10.1211/PJ.2020.20208033.
- World Space Flight (2023) Astronaut/Cosmonaut Statistics. Van: <https://www.worldspaceflight.com/bios/stats.php>.
- Who is in space? (2023) Who is in space? Van: <https://whoisinspace.com/>
- Young, Jock. *The criminological imagination*. Polity Press, Cambridge, 2011.

Interview met Damián Zaitch en Amr Marzouk:
“Voor een 'zuidelijk' perspectief heb je geen magische methodologie en theorie nodig.”

Irma Cleven (Erasmus Universiteit Rotterdam)

Damián Zaitch is hoofddocent criminologie bij het Willem Pompe Instituut van de Universiteit Utrecht en doet onderzoek naar internationale drugshandel en milieucriminaliteit in Latijnsamerika. Amr Marzouk doet kritisch criminologisch promotieonderzoek aan de Erasmus Universiteit Rotterdam naar cybercrime onder autoritair regime. Daarvoor deed hij onderzoek naar immigratie, schendingen van mensenrechten en hervorming van het strafrecht in Egypte en Lebanon. Beiden komen uit het 'Mondiale Zuiden', respectievelijk Argentinië en Egypte, en volgen met interesse het steeds populairder geworden discours over 'zuidelijke criminologie'. Reden om met hen te spreken over de centrale vraag van het congres die luidt: Wat houdt het in om grensgebieden – politiek, methodologisch en theoretisch - vanuit het perspectief van het Mondiale Zuiden te bestuderen?

Damián:

“Ik wil graag beginnen met vaststellen dat zowel de begrippen 'grenscriminologie' als 'zuidelijke criminologie' relatief nieuw en eurocentrisch zijn. De eerste kwam voort uit de Europese obsessie om het eigen grondgebied te verdedigen tegen ongewenste goederen en personen. Het is ondenkbaar dat het in Latijnsamerika zou worden gebruikt. Niemand heeft het er überhaupt over, al is er wel sprake van grensproblematiek. En de term zuidelijke criminologie is volgens mij bedacht door een groep onderzoekers in Oxford om criminologen in het 'Zuiden' onder de aandacht te brengen. Zo geven collega's die zichzelf zo noemen aan dat het in Europa een succesvol label is om de aandacht op problematiek in het 'Zuiden' te vestigen, congressen te organiseren en beurzen aan te vragen. Dit is zeker belangrijk, maar het is onduidelijk wat er onder wordt verstaan. Zo valt ook onderzoek in Australië eronder. En ten tweede impliceert de term dat het een exotisch 'iets' is dat ver van het 'Noorden' plaatsvindt. In onderzoek is geen 'zuidelijk' perspectief nodig, maar een kritisch criminologisch perspectief. Daarmee leg je niet de nadruk op geografische plekken, maar op machtsrelaties tussen het Noorden én Zuiden en verschillende groepen, inclusief de doorwerking daarvan op lokaal of mondiaal niveau.”

Amr:

“Ik ben het eens met Damián. Het is een goede ontwikkeling dat er meer aandacht is voor onderzoekers uit het 'Zuiden', die daar problematiek onderzoeken en kennis bezitten over de lokale (culture) context. Maar ik betwijfel het nut van het categoriseren van onderzoek uitsluitend op basis van het gedeelde kenmerk dat hiet niet in het 'Noorden' plaatsvindt. Je krijgt dan conferenties over onderzoek uit verschillende landen in het 'Zuiden', maar daar houden de overeenkomsten op.”

Damián:

“Het verschil tussen kritische criminologische en niet-kritische criminologische perspectieven op grenscriminaliteit en problemen ligt in het volgende: probeer je de machtsverhoudingen en de omstandigheden waarin mensen zich

bevinden bloot te leggen wanneer ze een grens proberen over te steken? Of benader je het probleem alleen vanuit het perspectief van mensen met een bepaalde machtspositie, bijvoorbeeld door te onderzoeken hoe de grenzen versterkt kunnen worden. Slechts een kleine groep richt zich op het eerste. Hetzelfde onderscheid zie je ook bij 'zuidelijke' criminologen of groene criminologen. Ik heb meer gemeen met een Nederlandse kritische criminoloog dan met een Argentijnse 'zuidelijke' criminoloog die de Amerikaanse 'zero tolerance' benadering daar probeert toe te passen.

Amr:

“Er zijn voorbeelden van onderzoekers uit 'het Zuiden' die klakkeloos ideeën uit het 'Noorden' overnamen en toepasten op de lokale context. Terwijl er juist behoefte is aan een gecontextualiseerde kritische benadering. In een artikel bespreek ik het belang van 'gesitueerde kennis'. Deze benadering stelt dat kennis is ingebed in een sociale, culturele en historische context. Het pleit voor een *bottom-up* benadering van kennisontwikkeling. Hiermee kunnen we de werkelijkheid beter weergeven, zonder te doen alsof dit universele kennis oplevert. Vanuit deze benadering is het idee van een 'zuidelijk' perspectief onzinnig.”

Damián:

“Eens. Er bestaat geen 'zuidelijke' epistemologie of 'zuidelijke' methodologie. Er zijn wel methoden die meer 'empoweren' of die meer geschikt zijn om 'onderdrukte' kennis te achterhalen, om in Foucault's termen te spreken. Maar dat valt onder de kritische criminologie. Daarbij is kritische criminologie universeel in de zin dat het van toepassing is op de hele wereld, en niet slechts een deel, en op meer dan grens en groene criminologie. In een recent artikel met René van Swaaningen bespreken we de beperkingen van de term 'zuidelijke criminologie' of varianten daarop. We pleiten daarin ook voor een 'modiale culturele criminologie' met een duidelijk postkoloniale lens. Het is overigens wel zo dat bepaalde methodologieën in sommige 'zuidelijke' landen meer worden gebruikt. Zo staat participatief actieonderzoek (PAR) stevast op de tweede of derde plaats in Zuid-Amerikaanse sociologische methodehandboeken. Dat is ondenkbaar in Europa. Dat komt onder andere doordat een groot deel van de Zuid-Amerikaanse bevolking geen onderdeel uitmaakt van formele economische en kennissystemen. De context bepaalt welke methoden geschikt zijn. Maar daarvoor is het niet nodig om te denken in 'Noord-Zuid' termen.”

Dank voor jullie bijdragen over wat het betekent om grenscriminaliteit vanuit het perspectief van het Mondiale Zuiden te bestuderen. Meer weten? Lees dan verder in:

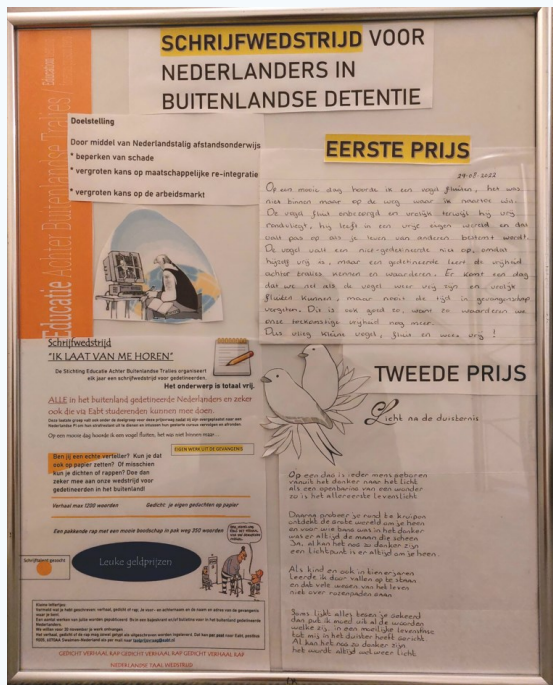
Amr Marzouk. (2022). Fake news and cultural biases. Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit (12) 3, 47-67.

René van Swaaningen en Damián Zaitch. (2022). Mondiale culturele criminologie. Tijdschrift over Cultuur & Criminaliteit (12) 3, 3-30.

Stichting Educatie Achter Buitenlandse Tralies:
Woordkunst van Nederlandse gedetineerden in het
buitenland

Steve van de Weijer (NSCR)

Criminaliteit wordt steeds vaker over de landsgrenzen heen gepleegd. Hierdoor zitten er ook steeds meer mensen in het buitenland in de gevangenis, waaronder ongeveer 2000 Nederlanders per jaar. Een groot deel van hen zal na afloop van hun gevangenisstraf weer terugkeren naar Nederland en daar de draad weer op moeten zien te pakken. Volgens de Verenigde Naties en de Raad van Europa hebben mensen die in de gevangenis zitten daarom recht op onderwijs in hun eigen taal, dat aansluit bij hun (onderwijs)achtergrond, mogelijkheden, ambities en toekomstperspectief. De gevangenisautoriteiten zijn verantwoordelijk om dat recht ook in praktijk te brengen, om hen zo voor te bereiden op de terugkeer in de samenleving. Helaas wordt dit welhaast nergens gerealiseerd. De stichting "Educatie Achter Buitenlandse Tralies" (EABT) verzorgt daarom Nederlandstalig afstandsonderwijs voor in het buitenland gedetineerde Nederlanders en begeleidt dat onderwijs vanuit Nederland. Een belangrijk onderdeel hierbij is het aanleren, verbeteren en gebruik van de Nederlandse taal. Daarom heeft EABT dit jaar voor het eerst een schrijfwedstrijd georganiseerd onder Nederlandse gedetineerden in het buitenland. Hieronder vindt u de drie winnaars in de categorieën verhaal, gedicht en rap.

Winnaar categorie kort verhaal: 'Op een mooie dag' van M.S.

Op een mooie dag hoorde ik een vogel fluiten, het was niet binnen maar op de weg waar ik naartoe wil. De vogel fluit onbezorgd en vrolijk terwijl hij vrij rondvliegt, hij leeft in een vrije eigen wereld en dat valt pas op als je leven van anderen bestemt wordt. De vogel valt een niet-gedetineerde niet op, omdat hijzelf vrij is, maar een gedetineerde leert de vrijheid achter tralies kennen en waarderen. Er komt een dag dat we net als de vogel weer vrij zijn en vrolijk fluiten kunnen, maar nooit de tijd in gevangenschap vergeten. Dit is ook goed zo, want zo waarderen we onze toekomstige vrijheid nog meer.

Dus vlieg kleine vogel, fluit en wees vrij!

Winnaar categorie gedicht: 'Licht na de duisternis' van D.V.

*Op een dag is ieder mens geboren
vanuit het donker naar het licht
als een openbaring van wonder
zo is het allereerste levenslicht.*

*Daarna probeer je rond te kruipen
Ontdekt de grote wereld om je heen
en voor wie bang was in het donker
was er altijd de maan die scheen.
Ja, al kan het nog zo donker zijn
een lichtpunt is er altijd om je heen.*

*Als kind en ook in tienerjaren
leerde ik door vallen op te staan
en dat vele wegen van het leven
niet over rozenpaden gaan.*

*Soms lijkt alles tegen je gekeerd
dan put ik moed uit al de woorden
welke zij in een moeilijke levensfase
tot mij in het duister heeft gericht.*

*Al kan het nog zo donker zijn
het wordt altijd wel weer licht.*

Winnaar categorie rap: 'Totaal vrij van D. v K.

Mijn lichaam opgesloten in de gevangenis.

De straf vele malen langer dan die twee jaar voorlopige hechtenis.

En dat zonder bewijs, noch bekentenis.

Desondanks ben ik vrij.

Want God's Geest is in mij!

En mijn gedachten en gevoelens zijn nog steeds van mij.

Focus ik op alles wat fout gaat of pijn doet?

Of ik maak betere keuzes en behoud de moed.

Bewustwording is bewustzijn in wording.

Van introspectie naar zelfreflectie, zonder verwoording.

*Het accepteren van de situatie,
als onderdeel van zelfacceptatie.*

Ik mag er zijn, want ik ben er.

Verdriet en pijn mag er zijn, ik erken d'r.

*Het leven is een leerschool,
maar het rooster zit nooit vol.*

*Gedachten en emoties komen en gaan,
zoals de wolken ook niet lang bestaan.*

*Verloor mezelf veels te vaak,
in dingen van tijdelijke aard.*

Maar telkens weer was het de moeite niet waard.

Zo veel geleerd, zo vaak bekeerd, en toch weer valse goden vereerd.

*Geld is niet meer dan een middel,
maar tegen zijn verslaving is geen tegenmiddel.*

*Seks zonder liefde is enkel lust,
maar vele vrouwen in je bed geeft nooit echte rust.*

*En de realiteit ontsnappen in een roes van drugs,
maakt je alleen maar leeg en uitgeblust.*

*Ga opzoek in jezelf en weet dat God verlost,
want het leven zoals het was heeft veels te veel ellende gekost.*

Aankondigingen vanuit de vereniging

Programma NVC-congres '23

Op do en vr 15 en 16 juni vindt het NVC congres plaats met het volgende thema:

Criminologie zonder grenzen: op zoek naar andere perspectieven

Bekijk het programma via deze link.

Valorisatieprijs 2023 uitgesteld

Dit jaar werd een nieuwe prijs in het leven geroepen: de valorisatieprijs. Nominaties konden tot 1 maart 2023 worden ingestuurd. Lees in het voorwoord hoe dit is verlopen.

<https://criminologie.nl/prijzen/nvc-subsidie/>

Promoten activiteiten via externe agenda op NVC-website

Alle congressen, workshops en overige activiteiten die voor criminologen relevant zijn en die buiten het NVC om worden georganiseerd kunnen op verzoek op de externe agenda van de website worden geplaatst.

Stuur hiervoor een e-mail met een omschrijving van de activiteit en de link naar de webmaster, Natascha de Leeuw, info@criminologie.nl.

Colofon

Redactie & vormgeving:

Irma Cleven

info@criminologie.nl

www.criminologie.nl

Correspondentieadres:

De Criminoloog

Postbus 71304

1008 BH Amsterdam